

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Je italská káva skutečně z Itálie? A jak je to s původem belgické čokolády? Brzy v tom bude mít spotřebitel jasněji

Italská káva, belgická čokoláda... Patrně každému je zřejmé, že se káva v Itálii nepěstuje. Stejně absurdní je i představa kakaových plantáží v okolí Bruselu nebo Antverp. Přesto se nemálo těchto výrobků hlásí k výrobě ve zmíněných zemích a jejich obaly se pyšní národními vlajkami.

Na to, že rozpor mezi zemí původu potraviny a její primární složky může spotřebitele v některých případech uvést v omyl, reagovala evropská legislativa již v roce 2011 nařízením (EU) č. 1169/2011 („Nařízení“), a to zejména jeho článkem 26 odst. 3. Aplikace tohoto článku však byla odložena do přijetí prováděcího aktu k jeho použití, kterým se teprve dne 28. května 2018 stalo prováděcí nařízení (EU) č. 2018/775 („Prováděcí nařízení“). Prováděcí nařízení, jehož použitelnost byla stanovena od 1. dubna 2020, by mělo pomoci evropským spotřebitelům zorientovat se v informacích ohledně země původu nebo místa provenience primární složky potraviny.

Nejdříve je třeba si vyjasnit několik základních pojmů. Za „zemi původu“ potraviny se obecně považuje země, kde byla potravina vyrobena. Pokud její výroba probíhala na území vícero zemí, pak se za zemi původu potraviny považuje země, kde došlo k jejímu poslednímu podstatnému zpracování.^[1] „Místem provenience“ se rozumí místo, o němž je uvedeno, že z něj potravina pochází, a které není „zemí původu“ ve smyslu výše uvedené definice.^[2] Místem provenience tak může být například město, region, skupina zemí apod. Pro zjednodušení se dále v textu pracuje pouze s pojmem země původu, který pro účely tohoto článku zahrnuje i místo provenience. Nakonec je potřeba vyjasnit, co je vlastně „primární složkou“. Jde o jednu nebo více složek potraviny, které tvoří více než 50 % této potraviny nebo které jsou pro spotřebitele obvykle spojeny s názvem potraviny, u nichž je ve většině případů vyžadován údaj o množství (tzv. QUID).^[3]

Kdy se povinnost uvádět zemi původu primární složky uplatní?

Předně je důležité uvést, že se informace o zemi původu primární složky na obalu potraviny nemusí uvádět vždy. Tato povinnost se aktivuje pouze, pokud dojde ke kumulativnímu splnění obou následujících podmínek:

- je-li uváděna země původu potraviny, a to bez ohledu na to, zda se země původu potraviny uvádí dobrovolně anebo povinně v souladu s článkem 26 odst. 2 písm. a) Nařízení^[4]; a
- země původu potraviny se liší od země původu primární složky (například v úvodu zmíněná káva s uváděnou zemí původu Itálie s kávovými zrny pocházejícími z Etiopie).

Za uvedení země původu potraviny se nepovažuje pouze výslovné slovní prohlášení, nýbrž i jakékoliv vyobrazení, symbol nebo výraz označující místo či zeměpisnou oblast (typicky například již zmíněná vlajka).

Prováděcí nařízení stanoví několik výjimek, na které se povinnost uvádět zemi původu primární

složky v souladu s Prováděcím nařízením neaplikuje. Konkrétně jde o případy

- zeměpisných výrazů, které jsou součástí vžitých[5] a obecných názvů[6], které sice doslova označují původ, ale obecně nejsou chápány jako údaj o zemi původu (například dijonská hořčice nebo vídeňský řízek);
- zeměpisných označení chráněných na základě nařízení (EU) č. 1151/2012, nařízení (EU) č. 1308/2013, nařízení (ES) č. 110/2008 nebo nařízení (EU) č. 251/2014 nebo na základě mezinárodních dohod (například karlovarské oplatky nebo olomoucké tvarůžky);
- ochranných známek, pokud tyto známky představují označení původu (například Budějovický Budvar).

V případě chráněných zeměpisných označení (bod (ii) výše) a ochranných známek (bod (iii) výše) se jedná pouze o dočasné výjimky do doby, než budou přijata zvláštní pravidla týkající se povinnosti uvádět zemi původu primární složky na taková označení.

Jak se země původu primární složky uvádí?

Má-li provozovatel potravinářského podniku povinnost uvádět zemi původu primární složky, může si vybrat, zda

- zemi původu primární složky (relativně) konkrétně specifikuje (jinými slovy uvede, z jaké země primární složka pochází); nebo
- uvede že se země původu primární složky liší od země původu potraviny.

Přesná pravidla pro postup u obou výše zmíněných možností stanoví článek 2 Prováděcího nařízení.

Pokud se provozovatel potravinářského podniku rozhodne uvést, že se země původu primární složky liší od země původu potraviny (bod (ii) výše), tuto informaci na obalu potraviny uvede prostřednictvím následujícího prohlášení: „(název primární složky/primárních složek) nepochází/nepocházejí z/ze (země původu potraviny)“. Alternativně lze uvést prohlášení podobného znění, které bude mít pro spotřebitele stejný význam.

Pokud se provozovatel potravinářského podniku rozhodne pro konkrétní uvádění země původu primární složky (bod (i) výše), lze ji uvést odkazem na jednu z následujících zeměpisných oblastí:

- „EU“, „mimo EU“ nebo „EU a mimo EU“ (doslovně v tomto znění); nebo
- region nebo jakákoli jiná zeměpisná oblast, a to buď v rámci několika členských států, nebo v třetích zemích, pokud jsou jako takové definovány podle mezinárodního práva veřejného nebo dobře srozumitelné běžně informovanému průměrnému spotřebiteli (například Skandinávie, Středomoří); nebo
- rybolovná oblast FAO nebo mořský nebo sladkovodní subjekt, pokud jsou jako takové definovány podle mezinárodního práva nebo dobře srozumitelné běžně informovanému průměrnému spotřebiteli (například Černé moře, Severní moře); nebo
- členský stát/členské státy nebo třetí země (například Česká republika, Švýcarsko); nebo
- region nebo jakákoli jiná zeměpisná oblast v členském státě nebo v třetí zemi dobře srozumitelná běžně informovanému průměrnému spotřebiteli (například Pálava, Bavorsko); nebo
- země původu v souladu se zvláštními předpisy EU použitelnými pro primární složku/složky jako takovou/takové (EU upravuje uvádění země původu například u některých druhů masa, medu, olivového oleje, ovoce, zeleniny).

Země původu primární složky se uvede písmem o velikosti, která není menší než minimální velikost písma stanovená v článku 13 odst. 2 Nařízení (tj. výška malého písmene „x“ musí činit nejméně 1,2

mm). V případě, že se země původu potravin uvádí slovy, výška písma, kterým se uvádí země původu primární složky, nesmí být o více než 25 % menší než výška písma, kterým se uvádí země původu potravin (zároveň musí být dodržena minimální velikost písma dle předchozí věty). Země původu primární složky se v každém případě uvede ve stejném zorném poli jako údaje o zemi původu potravin. Za stejné zorné pole se přitom považují všechny povrchy na balení, které lze přečíst z jednoho zorného úhlu.^[7]

Kdy se povinnost uvádět zemi původu primární složky začne aplikovat?

Jak již bylo uvedeno v úvodu, Provděcí nařízení se použije od 1. dubna 2020. Znamená to, že od tohoto data mají provozovatelé potravinářských podniků povinnost uvádět v případech specifikovaných v Provděcím nařízení zemi původu primární složky.

Podle přechodných opatření Provděcího nařízení lze potraviny uvedené na trh nebo označené před 1. dubnem 2020 uvádět na trh až do vyčerpání zásob.

Závěrem lze uvést krátkou polemiku na téma, zda aplikace Provděcího nařízení skutečně přinese evropskému spotřebiteli větší informovanost o původu kupované potravin, respektive její primární složky. Argumentem proti jsou zejména volně koncipované možnosti specifikace země původu primární složky (lze například zvolit možnost, že primární složka pochází ze země EU a mimo EU, jejíž informativní hodnota je diskutabilní) anebo možnost uvést pouze prohlášení, že se země původu primární složky liší od země původu potravin bez toho, aby se původ primární složky dále specifikoval. Nadto je možné se povinnosti uvádět zemi původu primární složky ve většině případů zcela vyhnout tím, že se provozovatelé potravinářských podniků zdrží uvádění země původu potravin jako takové. Přesto lze shrnout, že k určitému zvýšení transparentnosti údajů týkajících se země původu primární složky nová legislativa přispěje. To, v jakém rozsahu se tak v praxi stane, bude do značné míry záležet na vůli a přístupu jednotlivých provozovatelů potravinářských podniků.

Mgr. Monika Voldánová,
Schönherr Rechtsanwälte GmbH, organizační složka

[Schönherr rechtsanwälte gmbh, organizační složka](#)

Jindřišská 937/16
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 996 500
Fax: +420 225 996 555
e-mail: office.czechrepublic@schoenherr.eu

^[1] Viz článek 60 nařízení (EU) č. 952/2013.

^[2] Viz článek 2 odst. 2 písm. g) Nařízení.

^[3] Viz článek 2 odst. 2 písm. q) Nařízení.

^[4] Dle článku 26 odst. 2 písm. a) Nařízení je uvedení země původu potravin povinné, pokud

by opomenutí tohoto údaje mohlo uvádět spotřebitele v omyl ohledně skutečné země původu potraviny, zejména pokud by informace připojená k potravíně nebo etiketa jako celek jinak naznačovala, že potravina je z jiné země původu. Spouštěčem povinnosti uvádět zemi původu potraviny bude typicky obrázek na etiketě potraviny, který spotřebitel obvykle spájí s určitou zemí původu v případě, že skutečná země původu je jiná (například obrázek větrného mlýnu na sušenkách vyrobených v Německu).

[5] Definice „vžitého názvu“ je k nalezení v článku 2 odst. 2 písm. o) Nařízení, dle kterého se jedná o název, který je v členském státě, kde se daná potravina prodává, přijat spotřebiteli jako název potraviny, aniž by potřeboval další vysvětlení.

[6] Za účelem vysvětlení pojmu „obecný název“ lze vycházet z definice pojmu „druhový výraz“ uvedené v článku 3 odst. 6 nařízení (EU) č. 1151/2012, dle něhož se v případě druhových výrazů jedná o názvy produktů, které se staly obecným názvem produktu v EU, přestože se vztahují k místu, regionu nebo zemi, kde byly produkty původně vyrobeny nebo uvedeny na trh.

[7] Viz článek 2 odst. 2 písm. k) Nařízení.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kdy kupní smlouva na nemovitost neobstojí před katastrem: pozor nejen na kupní cenu](#)
- [Elektronické hlasování v SVJ: Brzdí zákonodárce digitalizaci záměrně?](#)
- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)